

УДК 657.37:336

Н. М. ПОБЕРЕЖНА**КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: НОРМАТИВНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ**

Наведено аналіз нормативно-методологічної бази складання консолідованої фінансової звітності комерційними банками України за МСФЗ. Встановлено, що банківський сектор в Україні потребує належного рівня інформаційно-облікового забезпечення управління їх розвитком. Відображено методичні засади формування звітної інформації та фінансової звітності в залежності від рівня контролю консолідованої групи в капіталі кожного учасника. Акцентовано увагу на проблематиці підвищення якості аудиту фінансової звітності національних банків.

Ключові слова: банківські установи, консолідована фінансова звітність, материнське підприємство, дочірнє підприємство, неконтрольована частка, метод участі в капіталі.

Н. Н. ПОБЕРЕЖНАЯ**КОНСОЛИДИРОВАННАЯ ФИНАНСОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ БАНКОВ УКРАИНЫ: НОРМАТИВНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СОСТАВЛЕНИЯ**

Приведен анализ нормативно-методологической базы составления консолидированной финансовой отчетности коммерческими банками Украины в соответствии с МСФО. Установлено, что банковский сектор в Украине требует надлежащего уровня информационно-учетного обеспечения управления их развитием. Отражено методические основы формирования отчетной информации и финансовой отчетности в зависимости от уровня контроля консолидированной группы в капитале каждого участника. Акцентируется внимание на проблематике повышения качества аудита финансовой отчетности национальных банков.

Ключевые слова: банковские учреждения, консолидированная финансовая отчетность, материнское предприятие, дочернее предприятие, неконтролируемая доля, метод участия в капитале.

N. M. POBEREZHNIA**CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS OF BANKS OF UKRAINE: NORMATIVE AND METHODOLOGICAL PECULIARITIES OF COMPIATION**

The analysis of the normative and methodological basis for the compilation of consolidated financial statements by commercial banks of Ukraine under IFRS is provided. It is established that the banking sector in Ukraine needs an adequate level of information and accounting management for their development. The basic legislative and regulatory acts of Ukraine concerning the formation of financial statements by banking institutions are determined. Allocated internal and external users of financial reporting of banks. The methodical principles of reporting information and financial reporting, depending on the level of control of the consolidated group in the capital of each participant, are shown. The attention was focused on improving the quality of the audit of the financial statements of the national banks and provided a list of audit firms that shared the Ukrainian financial reporting audit market in 2016.

Keywords: banking institutions, consolidated financial statements, parent company, subsidiary, uncontrolled share, equity participation method.

Вступ. Банківські установи є невід'ємною складовою фінансового сектору економіки України, їх діяльність тісно пов'язана з потребами національного суспільства. Саме банки створюють основу ринкового механізму, за допомогою якого функціонує економіка нашої країни. У Звіті 2017 року про фінансову стабільність НБУ [1, с. 51–53] визначено, що «...Банківський сектор повернувся до прибуткової діяльності після трьох років збитків. За дев'ять місяців фінансовий результат банків поліпшився на 13,1 млрд. грн. р/р до 1,4 млрд. грн. Підвищення чистого процентного доходу, насамперед від операцій з населенням та комісійних доходів дало змогу банкам збільшити операційні доходи на 12,6% р/р.

Сукупні операційні витрати банків зросли на 4,6% р/р, тобто повільніше, ніж доходи. Операційна ефективність сектору підвищилася: відношення витрат до доходів (CIR) знизилося з 60,3% за три квартали минулого року до 56,1% за дев'ять місяців 2017 року.

За дев'ять місяців 2017 року чистий процентний дохід банків зріс на 15,6% р/р. Тенденція триває другий рік поспіль. Головна причина – зниження ставок за депозитами, передусім фізичних осіб: за дев'ять місяців 2017 року процентні витрати знизилися на 22,8% р/р. Зростання доходів від

операцій з фізичними особами та з цінними паперами (насамперед ОВДП) компенсувало їхнє скорочення від кредитування бізнесу».

Відповідно до Огляду НБУ банківського сектору за 2017 рік [2, с. 2–9] чисельність збиткових банків скоротилася із 33 (серед 96) за 2016 рік до 18 банків (серед 88) за результатами 2017 року, а тих, які мають операційний збиток до відрахувань у резерви, – з 23 до 14. У 2017 році чисті активи платоспроможних банків зросли на 6,4% до 1,34 трлн. грн. Кількість платоспроможних банків скоротилася на 14. З них 8 установ було виведено з ринку через недотримання вимог до капіталу, 1 – через непрозору структуру власності, 4 – припинили діяльність без ліквідації юридичної особи, 1 банк було приєднано до іншого. Чисті активи державних банків зросли на 3,6 в.п. до 54,9%.

Частка держбанків у депозитах населення збільшилася на 2,9 в.п. до 62,5%. У IV кварталі приватні українські банки збільшили частку як у активах, так і в депозитах [2, с. 7–9].

У 2017 зобов'язання банків зросли на 3,6% до 1,17 трлн. грн. Позитивна динаміка стосувалася всіх груп банків. Головний фактор – приріст депозитів клієнтів та бюджету. Інші складові зобов'язань скорочувалися.

За рік статутний капітал банківського сектору збільшився на 84 млрд грн. або на 20,4%. Основний чинник – докапіталізація держбанків. Регулятивний капітал зріс на 16,4 млрд грн. або 15,3%. Рівень адекватності капіталу в цілому по системі виріс [2, с. 7–9]. Основні показники банківського сектору України відображено в табл. 1.

Таблиця 1 – Основні показники банківського сектору [2]

	Діючі банки / у т.ч. з іноземним капіталом, од.	Фінансові результати, млрд. грн.			
		Чисті % доходи	Чисті комісії йні доходи	Відраховування в резерви	Чистий прибуток/збиток
2011	175/22	53,8	15,4	36,5	-7,7
2012	174/22	49,2	18,1	22,3	6,0
2013	180/19	49,1	21,0	28,0	1,4
2014	145/19	52,2	23,1	84,4	-33,1
2015	117/17	39,1	22,6	114,5	-66,6
2016	96/17	44,2	24,2	198,3	-159,4
2017	82/16	53,1	27,5	48,7	-24,4

Завдяки поступовій адаптації банківської системи до кризових умов відновилися її прибутковості. Це стало наслідком зниження відсоткових ставок за депозитами, зменшення загальних адміністративних витрат, зумовленого скороченням мережі відділень та персоналу, зростання комісійних доходів на заміну втраченим процентним доходам. Відбувається також повільне відновлення активності фізичних осіб на депозитному ринку.

Кількість діючих структурних підрозділів банків у розрізі територій України станом на 01.01.2018 р. з виокремленням банків, які мають найбільшу кількість підрозділів, відображено в табл. 2.

Як бачимо 82 банки України на 01.01.2018 року мають 9489 структурних підрозділів, з яких найбільше належать: АТ «Ощадбанк» – 3205 од. по всій Україні та 269 од. у Львівській області; ПАТ КБ «Приватбанк» – 2243 од. всього та 255 од. в Дніпропетровській області; АТ «Райффайзен Банк Аваль» – 503 од. по Україні та 46 од. в Дніпропетровській області; АТ «УкрСиббанк» – має 325 підрозділів по Україні та 67 у м. Києві; АБ «УКРГАЗБАНК» володіє 243 підрозділами по Україні, серед яких 31 од. в м. Києві; ПАТ «АЛЬФА-БАНК» серед 187 підрозділів найбільшу частину – 44 од. також має у м. Києві.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Водночас, ключовими проблемами банківської системи України залишаються:

1) зниження кредитної активності банків та скорочення їх кредитного портфеля на тлі орієнтації на кредитування держави;

2) зростання частки іноземного капіталу в банківській системі понад його оптимальне значення для фінансової безпеки держави;

3) присутність на банківському ринку установ з російським капіталом державного походження

формує потенційні ризики фінансовій безпеці України;

4) внутрішні проблеми НБУ у сфері корпоративного управління, ризик-менеджменту та банківського нагляду, що ведуть до загострення боргової проблеми в Україні;

5) подальше скорочення кількості працюючих банків, їх відділень та працівників [3, с. 566–569].

Таблиця 2 – Кількість діючих структурних підрозділів банків, у розрізі територій станом на 01.01.18 [1]

Назва банку	Група банку	Усього по територіях, од.	в т.ч. найбільше на території / од.
АТ «Ощадбанк»	Банки з державною часткою	3205	Львівська / 269
ПАТ КБ «Приватбанк»	Банки з державною часткою	2243	Дніпропетровська / 255
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	Банки іноземних банківських груп	503	Дніпропетровська / 46
АТ «УкрСиббанк»	Банки іноземних банківських груп	325	Київ / 67
АБ «УКРГАЗБАНК»	Банки з державною часткою	243	Київ / 31
ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	Банки іноземних банківських груп	187	Київ / 44
Усього 82 банки	-	9489	Київ / 1165

Подальші дії держави, спрямовані на вирішення існуючих у банківській сфері проблем, мають передбачати:

1) завершення процедури виведення з ринку проблемних банків, насамперед тих, що не дотримуються затверджених планів рекапіталізації, та відновлення прибуткової діяльності банківської системи, що має стати одним із кроків на шляху до повернення довіри до банківської системи;

2) приведення нормативів капіталу банківської системи у відповідність до вимог Базеля III, досягнення у середньостроковій перспективі рівня достатності капіталу банківської системи загалом, що перевищує 10 %, відповідно до концептуальних засад Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року;

3) забезпечення монетарного суверенітету банківської системи України шляхом поступового зниження частки банків з капіталом іноземного походження у статутному капіталі банків до безпечного рівня нижче 40 %;

4) створення механізму структурного рефінансування, запровадження нових інструментів стимулювання банківського кредитування підприємств реального сектору економіки (зокрема, підприємств середнього та малого бізнесу, експортоорієнтованих, імпортозамінюючих та високотехнологічних;

5) реформування державних банків шляхом підвищення стандартів корпоративного управління;

6) сприяння залученню у банківську систему додаткових довгострокових пасивів;

7) посилення захисту майнових прав кредиторів при ліквідації банків;

8) розроблення комплексу заходів, спрямованих на перекваліфікацію та соціальну адаптацію працівників банків, які втратили роботу внаслідок виведення з ринку проблемних банків [3, с. 569–571].

Тож банківські установи, крім врахування дій держави, які спрямовані на вирішення існуючих проблем у банківській сфері, мають передбачати постійний пошук ефективних управлінських рішень щодо зміцнення своєї фінансової стійкості, ліквідності і прибутковості, та забезпечення інноваційної привабливості та розвитку в стратегічному періоді.

В таких умовах зростає потреба в ефективному менеджменті, своєчасному обліку та комплексному аналізі діяльності банківських установ, що потребує використання фінансової, управлінської та звітної інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженню теоретичних проблем організації бухгалтерського обліку та звітності в банківських установах приділяли увагу такі сучасні науковці, як О. В. Васюренко, Л. В. Сердюк та О. М. Сидоренко [4], Н. Литвин [5], Л. М. Кіндрацька [6] та ін.

Основами обліково-аналітичного забезпечення функціонування та розвитку банків та фінансово-кредитних установ займалися О. П. Зоря та Ю. О. Кіщенко [7], Н. В. Глебова [8], А. С. Колесніченко [9, 10], та ін.

При всій цінності наукового внеску вчених, як і раніше, залишаються відкритими питання ефективного управління банківськими установами на базі використання фінансової звітної інформації в умовах впровадження МСФЗ в Україні та змін в облікових стандартах з питань об'єднання банківського бізнесу.

Мета статті полягає у виявленні шляхів оприлюднення фінансової інформації про надання банківських послуг та висвітленні окремих проблем формування консолідованої фінансової звітності банків щодо вимог чинного законодавства та МСФЗ.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Специфіка діяльності та функції, які виконують банки як фінансові посередники, збільшення кількості зовнішніх користувачів банківської фінансової звітності потребують преш-за все підвищення дієвості, якості та корисності інформації, що

відображається у фінансовій звітності і є підґрунтям розробки ефективних управлінських рішень та формує ринкову привабливість банківської установи.

Якість інформації, яка розкривається у фінансовій звітності банків України значною мірою залежить від правового та нормативно-законодавчого регулювання процесу її підготовки, складання та подання, основні акти з яких наведено в табл. 3.

Таблиця 3 – Законодавчі та нормативно-правові акти України щодо регулювання процесу підготовки, складання та подання фінансової звітності банківськими установами

Назва акту	Сфера регулювання
Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121–III [11]	Визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні та правові засади створення, діяльності, реорганізації й ліквідації банків. Ст. 68 та ст. 69 регулюють засади введення бухгалтерського обліку і звітності в банках.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996–XIV	Визначає правові засади регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності всіх юридичних осіб, у т.ч. банками та іншими фінансово-кредитними установами.
Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності банків України, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.98 р. №566	Установлює організаційні засади бухгалтерського обліку та фінансової звітності в банках, встановлює принципи, на яких ґрунтуються бухгалтерський облік та фінансова звітність у банках, визначає якісні характеристики, яким має відповідати інформація, що наведена в фінансовій звітності банків та ґрунтуються на основних принципах міжнародних стандартів фінансової звітності.
Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджену постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. №373 [12]	Визначає порядок, періодичність складання, подання та оприлюднення фінансової звітності, зразки форм, що входять до складу фінансової звітності, установлює мінімальні вимоги до розкриття інформації. Вимоги Інструкції поширюються на: річну та проміжну консолідовану / неконсолідовану фінансову звітність
План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений постановою Правління НБУ від 17.06.2014 р. №240	Систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що використовується для детальної та повної реєстрації всіх банківських операцій з метою забезпечення потреб складання фінансової звітності.

Система обліку в сучасному українському банку включає бухгалтерський (фінансовий), управлінський та податковий облік.

Користувачами економічної інформації бухгалтерського обліку та фінансової звітності банків України є:

1) внутрішні (акціонери банку, Рада банку, Правління банку, внутрішні аудитори банку, працівники банку) користувачі інформації з метою планування, оцінки та контролю за щоденними операціями банку, зокрема за використанням його ресурсів відповідальними за це особами;

2) зовнішні (Національний банк України, наявні та потенційні кредитори і банки-кореспонденти, наявні та потенційні клієнти (вкладники) й інші користувачі) користувачі інформації – з метою оцінки минулих та майбутніх результатів діяльності банку.

Відповідно до Інструкції №373 [12], метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, зрозумілої, достовірної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку, материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці.

Банк складає фінансову звітність відповідно до вимог МСФЗ. Під час складання консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами слід користуватися:

МСБО 1 «Подання фінансової звітності»;

МСБО 27 «Консолідовані та окремі фінансові звіти»;

МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства»;

МСБО 31 «Частки у спільних підприємствах»;

МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність»;

МСБО 36 «Зменшення корисності активів»;

МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу»;

МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність».

Згідно з Положенням про організацію бухгалтерського обліку та звітності у банках України №566, інформація, що наведена у консолідованій фінансовій звітності, має відповідати таким якісним характеристикам, як: зрозумілість; доречність; сутєвість; достовірність; правдивість подання; нейтральність; зіставність; своєчасність.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про банки та банківську діяльність» [11], відповідальна особа банківської групи складає консолідовану звітність на основі звітності учасників банківської групи у порядку, визначеному Національним банком України.

За видом діяльності учасників банківської групи Національний банк визначає такі підгрупи:

1) кредитно-інвестиційну – до її складу входять банк або банки та інші учасники банківської групи, крім страхових компаній;

2) страхову – до складу учасників якої входять відповідно страхові компанії.

Учасники банківської групи зобов'язані подавати відповідальній особі банківської групи звіти, інформацію та документи, необхідні для підготовки консолідованих звітів, та забезпечувати виконання вимог щодо нагляду на консолідованій основі. До учасників банківської групи доцільно відносити – банки, інші фінансові установи, банківські холдингові

компанії, компанії з надання допоміжних послуг, які мають спільного контролера.

Виділяють іноземні, міжнародні та національні банківські групи.

Іноземна банківська група – це частина міжнародної банківської групи.

Міжнародна банківська група – це група фінансових установ, пов'язаних відносинами контролю, діяльність якої представлена більше ніж в одній країні та яка підлягає нагляду на консолідованій основі з боку іноземного органу нагляду.

Національна банківська група – це банківська група, яка не є частиною міжнародної банківської групи. Порядок складання консолідованої фінансової звітності банків визначено Інструкцією №373, відповідно якій материнський банк складає консолідовану фінансову звітність за звітний рік у такому складі:

1) Консолідований звіт про фінансовий стан (Консолідований баланс);

2) Консолідований звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Консолідований звіт про фінансові результати);

3) Консолідований звіт про зміни у власному капіталі (Консолідований звіт про власний капітал);

4) Консолідований звіт про рух грошових коштів за звітний період;

5) примітки до консолідованих фінансових звітів [12].

Звітним періодом для складання консолідованої фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щокварталу за наростаючим підсумком з початку звітного року. Нагадаємо, що консолідована фінансова звітність має включати інформацію, яка є суттєвою та своєчасною для користувачів, виходячи з принципів безперервності, нарахування, обачливості, превалювання суті над формою та інших принципів міжнародних стандартів фінансової звітності.

Необхідно визначити, що материнський банк включає до консолідованої фінансової звітності показники річної фінансової звітності всіх учасників консолідованої групи, уключаючи організації спеціального призначення, за винятком показників річної фінансової звітності дочірніх та асоційованих компаній, що утримуються виключно для продажу.

При цьому, складанню річного консолідованого звіту материнським банком має передувати обов'язкова інвентаризація активів, зобов'язань, резервів, включаючи і обліковане на позабалансових рахунках, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка у всіх учасників консолідованої групи.

Материнський банк та учасники консолідованої групи використовують єдині принципи облікової політики та складають свою фінансову звітність, що потім буде використовуватись для складання консолідованої звітності, за той самий звітний період і на одну й ту саму дату. При цьому материнський банк складає консолідовану фінансову звітність шляхом включення до складу своїх фінансових звітів на звітну дату показників фінансової звітності

учасників консолідованої групи з використанням методів повної консолідації та методу участі в капіталі.

Вибір методу консолідації залежить від рівня контролю консолідованої групи в капіталі кожного учасника (табл. 4).

Таблиця 4 – Визначення методу консолідації [12]

Рівень контролю	Питома вага вкладень, відсотки	Метод консолідації
Контроль	> 50%	повна консолідація
Контроль	а) < 50%; б) 20% – 50%; в) < 20% щодо суб'єктів господарювання спеціального призначення	а) метод участі в капіталі; б), в) повна консолідація
Суттєвий вплив	а) 20% – 50%; б) < 20%	а), б) метод участі в капіталі
Інвестиція	> 50%	інвестиція класифікується як утримувана для продажу

Не пізніше 30 числа другого місяця, наступного за звітним періодом, банківські установи подають на паперових носіях Департаменту банківського нагляду та оприлюднюють шляхом розміщення на своїх веб-сайтах консолідовану проміжну фінансову звітність, що включає:

- 1) Консолідований проміжний скорочений звіт про фінансовий стан (Баланс);
- 2) Консолідований проміжний скорочений звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати);
- 3) Консолідований проміжний скорочений звіт про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал);
- 4) Консолідований проміжний скорочений звіт про рух грошових коштів;
- 5) Примітки до консолідованої проміжної скороченої фінансової звітності.

При цьому необхідно зазначити, що банки зобов'язані не пізніше 30 квітня, наступного за звітним роком, оприлюднювати річну консолідовану фінансову звітність разом із аудиторським висновком, а також інформацію про власників істотної участі в банку шляхом публікації в періодичних виданнях та/або поширення як окремих друкованих видань чи розміщення в мережі Інтернет.

Тому, кожний учасник банківської групи зобов'язаний забезпечити проведення щорічної аудиторської перевірки річної фінансової звітності аудитором (аудиторською фірмою). При цьому, відповідальна особа банківської групи зобов'язана забезпечити проведення щорічної перевірки аудиторською фірмою річної консолідованої звітності банківської групи.

В 2016 році ринок аудиту фінансової звітності банків України розділили 16 аудиторських фірм, серед яких: ТОВ Аудиторська фірма «Прайсвотерхаус Куперс» (Аудит)» (4,2% ринку), ТзОВ АФ «РСМ

Україна» (6,3%), ПрАТ «Делойт енд Туш ЮСК» (6,3%), ПрАТ «КПМГ Аудит» (8,4%), АФ «Респект» (1,1%), ТОВ АФ «Рада Лтд» (1,1%), ТзОВ «Інтер-аудит» (5,2%), ТзОВ «Бейкер Тіллі Україна» (4,2%), ТзОВ АФ «Украудит ХХІ-Захід» (2,1%), ТОВ «Українська аудиторська служба» (3,2%), ТОВ «АК «Аваль» (2,1%), ТОВ аудиторська фірма «КАУПЕРВУД» (2,1%), ТОВ АФ «ПКФ Аудит-Фінанси» (11,6%), ТзОВ АФ «Актив-Аудит» (8,4%), ТОВ «Київгаудит» (7,4%) та ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги» (8,4% ринку) [13].

Відповідно до українського законодавства всі ці аудиторські фірми при перевірці річної фінансової звітності учасників банківських груп та річної консолідованої звітності банківської групи, зобов'язані повідомити НБУ про виявлені викривлення показників фінансової звітності, порушення та недоліки в роботі банків, а також про будь-які події, які можуть суттєво вплинути на платоспроможність, безпеку та надійність учасника групи або всієї банківської групи.

Таким чином, аудиторські фірми відіграють дуже важливу роль в процесі інформованості, підтвердження достовірності та дієвості даних фінансової та консолідованої фінансової звітності банків.

Висновки. За результатами проведеного дослідження необхідно зазначити, що у сучасних умовах розвитку банківської системи, для швидкого прийняття виважених та дієвих управлінських рішень необхідно ефективне методологічно-правове забезпечення процесу збору, складання, формування та аналізу фінансової та консолідованої фінансової звітності банків України з врахування вимог національного та міжнародного законодавства. І сьогодні, Національний банк України накопичує досвід та вдосконалює нормативну базу щодо роботи з банківськими групами, усвідомлюючи всю важливість у теперішній час здійснення нагляду на консолідованій основі.

Список літератури.

1. Звіт про фінансову стабільність. Випуск 4. Грудень 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32236491.
2. Огляд банківського сектору. Випуск 6. Лютий 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=37591358.
3. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К. : НІСД, 2017. – 928 с.
4. Облік і аудит у банках: навч. посіб. / О. В. Васюренко, Л. В. Сердюк, О. М. Сидоренко та ін.; за заг. ред. О. В. Васюренка. – К. : Знання, 2006. – 595 с.
5. Литвин Н. Концептуально-правові засади складання фінансової звітності банками України / Н. Литвин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №7. – С. 48–53.
6. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у банках: методологія і практика: монографія./ Л. М. Кіндрацька. – К.: КНЕУ, 2002. – 286 с.
7. Зоря О. П. Обліково-аналітичне забезпечення ведення управлінського обліку в банку / О. П. Зоря, Ю. О. Кищенко // Науково-практичний журнал Інвестиції: практика та досвід – Київ. – 2016. – № 16. – С. 26–28.

8. Глебова Н. В. Формування інформації про обліково-аналітичне забезпечення кредитної діяльності банку / Н. В. Глебова // Вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Сер. Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв : МНУ. – 2014. – Вип. №2. – С. 122–125.
9. Колесніченко А. С. Облік і звітність у формуванні ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління суб'єктів господарювання фінансово-кредитної та бюджетної сфер / А. С. Колесніченко // Бізнес Інформ = Business Inform. – 2017. – № 1 (468). – С. 256–262.
10. Побережна Н. М. Зарубіжний досвід грошово-кредитної політики та особливості застосування деяких аспектів банківської системи в Україні / Н. М. Побережна, А. С. Колесніченко // Наук. вісник Ужгородського у-ту : зб. наук. пр. Сер. : Економіка. – Ужгород : УжНУ, 2014. – № 2 (43). – С. 92–97.
11. Закон України «Про банки та банківську діяльність» [Електронний ресурс] : офіц. текст прийнятий Верхов. Радою України 07.12.2000 р. №2121-III. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page7>
12. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] : затверджено постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. №373. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>
13. Структура ринку аудиторів банків – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://stakeholder.com.ua/ukrainian-banks/struktura-rinku-audituv-bankiv-2016.html>
5. Lytvyn N. *Kontseptualno-pravovi zasady skladannia finansovoi zvitnosti bankamy Ukrainy* [Conceptual and legal principles of compiling financial reporting by banks of Ukraine]. Kyiv, Bukhhalterskyi oblik i audyt., 2012, no. 7, pp. 48–53.
6. Kindratska L. M. *Bukhhalterskyi oblik u bankakh: metodolohiia i praktyka* [Accounting in Banks: Methodology and Practice], Kyiv, KNEU Publ., 2002, 286 p.
7. Zoria O. P. *Oblikovo-analitychne zabezpechennia vedennia upravlinskoho obliku v banku* [Accounting and analytical support for management accounting in a bank]. Kyiv, *Naukovo-praktychnyi zhurnal Investytstii: praktyka ta dosvid*, 2016, no. 16, pp. 26–28.
8. Hliebova N. V. *Formuvannia informatsii pro oblikovo-analitychne zabezpechennia kredytnoi diialnosti banku* [Formation of information on accounting and analytical support of bank's lending activity] *Visnyk MNU im. V. O. Sukhomlynskoho. Ser. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. Mykolaiv, MNU Publ., 2014, no. 2, pp. 122–125.
9. Koliesnichenko A. S. *Oblik i zvitnist u formuvanni efektyvnoho informatsiino-analitychnoho zabezpechennia systemy upravlinnia subiektiv hospodariuvannia finansovo-kredytnoi ta biudzhethnoi sfer* [Accounting and Reporting in the Formation of Effective Information and Analytical Support for the System of Management of Business entities of the Financial-Credit and Budget Spheres]. *Biznes Inform.* 2017. no. 1(468), pp. 256–262.
10. Poberezhna N. M., Koliesnichenko A. S. *Zarubizhnyi dosvid hroshovo-kredytnoi polityky ta osoblyvosti zastosuvannia deiakyykh aspektiv bankivskoi systemy v Ukraini* [Foreign experience of monetary policy and peculiarities of the application of some aspects of the banking system in Ukraine]. *Nauk. visnyk Uzhhorodskoho u-tu : zb. nauk. pr. Ser. : Ekonomika*. Uzhhorod, UzhNU Publ., 2014. no. 2(43), pp. 92–97.
11. *Zakon Ukrainy «Pro banky ta bankivsku diialnist»* [Law of Ukraine "On Banks and Banking"]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page7>. (accessed 16.02.2018)
12. *Instruktsiia pro poriadok skladannia ta opriyudnennia finansovoi zvitnosti bankiv Ukrainy* [Instructions on the procedure for compiling and publishing the financial statements of Ukrainian banks]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11>. (accessed 16.02.2018)
13. *Struktura rynku audytoriv bankiv – 2016* [The structure of the market of bank accountants is 2016]. Available at: <http://stakeholder.com.ua/ukrainian-banks/struktura-rinku-audituv-bankiv-2016.html>. (accessed 15.02.2018)

References (transliterated):

1. *Zvit pro finansovu stabilnist. Vypusk 4. Hruden 2017 r.* [Financial Stability Report. Issue 4. December 2017]. Available at: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32236491. (accessed 15.02.2018)
2. *Ohliad bankivskoho sektoru. Vypusk 6. Liutyi 2018 r.* [Overview of the banking sector. Issue 6. February 2018]. Available at: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=37591358. (accessed 15.02.2018)
3. *Analitychna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezidenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche Ukrainy v 2017 rotsi»* [Analytical report to the Annual Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Internal and External Situation of Ukraine in 2017"]. Kyiv, NISS., 2017, 928 p.
4. Vasiurenko O. V., Serdiuk L. V., Sydorenko O. M. *Oblik i audyt u bankakh* [Accounting and auditing in banks]. Kyiv, Znanny Publ., 2006, 595 p.

Надійшла (received) 13.03.2018

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Побережна Наталія Миколаївна (Побережная Наталья Николаевна, Poberezhna Nataliia Mykolaivna) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри економічного аналізу та обліку; м. Харків, Україна; <https://orcid.org/0000-0001-8186-2216>; e-mail: poberezhna.nn@gmail.com.